

KEMENESALJA

„FALU” Országos Földműves Szövetség hivatalos lapja.

Megjelen minden vasárnap reggel.
Előfizetési ár: negyedévre 2 pengő, félévre 4 pengő,
egész évre 8 pengő.
Hirdetési díja külön.

POLITIKAI LAP.

DINKOREVE NÁNDOR.

Szerkesztő: Dr. Kádár István.

Dr. Kovács Nándor könyvnyomvási Családunkban,
ide ismétlődő a szemléltető és képi elemek,
hirdetéseik és mindennapi pénzügyeik.

Uj Magyarország.

Képviselői beszámoló beszédnek ígérték, de az országos politika óriási horderejű eseményévé alakult ki gróf Bethlen István miniszterelnök debreceni beszéde. Ugy érezzük, hogy ennek a beszédnek hatása és következményei még hosszú évekig rezonálni fognak a politikai életben és a beszéd nagyszabású és öntudatos célkitűzése programját szolgáló annak az újjáépítési műnek, amelyhez tulajdonképpen csak most kerülhetünk hozzá, hogy a romok eltakarítása immár véget ért.

A miniszterelnök mindenesekelőtt koncedálta, hogy a kormányuk a kivételes állapotok miatt volt szükségük kivételes eszközökre és szinte diktatorikus hatalomra, hiszen lényegében a háborús kormányoknak juttatott kivételes hatalom okai a háború elmúltával sem szűntek meg és ha valamikor, úgy a magyar nemzetnek ezekben a szomorú és zavaros éveiben szükség volt a centrális végrehajtó hatalom kibővítésére az anarchia és a bomlás megállítására céljából. A miniszterelnök azonban beszédeiben kijelentette, hogy az egység magyar összefogas érdekében szükséges van a szabadságjogok terén a kétsébe állapok visszaállítására és ez a bejelentés bizonyára nemcsak az országban fogja a megérdemelt hatást kiváltani, hanem a külföldön is, amelynek elfogult és ellenséges sajtóorgánumai oly módon állítják be helyzetünket, hogy a kormány nem a közrend és a közbiztonság megőrzése céljából, hanem pusztán a hatalmi módzerek gyakorlásáért gyakorolja ezt a kivételes hatalmat.

A nemzeti egység eszméjének jegyében hangzott el a miniszterelnök beszéde és annak figyelmeztetéseit meg kell szívlelnünk a mai kormányzati rendszer legveszélyesebb ellenségeinek is, hiszen olyan államférfi szájából hangzottak el, aki hét éves kormányzata alatt eltüntette a forrongás és káosz utolsó megnyilvánulásait és aki nem paktumokkal és császárvakkal, hanem erős elhatározással és energiával hajtott végre szándékait. Be kell látnia mindenkinnek, hogy az ország többsége de facto gróf Bethlen István mögött áll és ma az egyetlen kormányképes politikus, akinek egész alatt a nemzetmentés munkája és az integer Magyarország visszaállítása megvalósítható. Mert a miniszterelnök programjának és célkitűzéseinek háttérben egyetlen gondolat van, amint ez a gondolat a motorikus hajótereje minden elhatározásának: Nagy-Magyarország. És amíg a csónakországban nem állott helyre a lelkek egysége, addig fölösleges és reménytelen volna beszélni a revízióról.

Ennek a lelkiségnek előfeltételeit szolgáltatják a napokban megjelent annexumok, továbbá a miniszterelnök beigért reformjai közül a szabadságjogok visszaállítása, a gazdasági élet terén nyújtandó könnyebbítések és az ellenzék belsőbb elemeihez intézett felszólítás a nemzet érdekében álló egységes munkára. Nem a külföldnek szánt kirakat-szövegek, hanem az összmagyarországnak szóló intelem volt ez a beszéd, amelynek alapgondolata azokban a szavakban csendült ki, hogy Trianonra végleges békét építeni nem lehet és hogy a magyarság fájának egyhármadáról örökidőkre nem mondhat le, tehát nem kékerrevizióra, hanem más határookra van szükség. A kormányt lámadták és gáncolták eddig, hogy csopán passzív szemléletű lord Rothermer akciójának; most azután meg az angol újságírók végző célkitűzésénél is szélsőségesebb revíziós programot adott a magyar kormány élnöke. Ez akció sikerülne, az új Magyarország megalapozásának érdekében van szükség minden számbajövő magyar erő összefogására és ezt a célt szolgálja a miniszterelnöknek a megbékélés és kooperáció szellemében elhangzott nagy beszéde.

Törődjünk többet az ivóvízzel és a kutakkal.

Mire kell ügyelni a kutakvizetnél?
Irtó: Szanyi István kir. főgyógyász, Magyaróvár.

A természet ajándékai között kevés oly nélkülözhetetlen és általános használatú anyag van, mint a víz. Nap nap után használjuk, élvezzük és mégis — csodálatos — az ivóvízről igen kevés szó esik. Olyanformán — vagyunk az ivóvízzel is, mint az egészséggel: csak akkor orozzuk értékét, ha hiányzik. Házépítésnél a kut készíti el először, de csak azért, mert a kőművesnek víz kell. A kut helyének kiválasztása, formája, szerkezete stb. — sajnos — a legtöbb esetben nem okoz gondot. Pedig egészségügyi szempontból igen fontos, hogy a kut kifogástalan, jóminőségű vizet szolgáltatson s a kut ne szennyeződjék.

Ételeinket főzés és ellátás közben födével vedjük a szennyezéstől; a gyümölcsöt, salátát stb. vízben mossuk, de arra kevés ember gondol, hogy a kutat is le kellene fodni, védeni a bapizkolódástól s a kutat is jó volna néha néha kitisztítani, kimeretni. A boroshordot ferró vízzel mossák, kén elégetésével elpusztítják az élesztőt és penészgombákat, de a kut tisztítását a legtöbb ember nem tartja szükségesnek. Így történik meg, hogy tiszták a szennyezett, fertőzött vizet s csak valami fertőző betegség fellépésekor jut az emberek eszébe a kut vizét megvizsgáltatni, a kutat kitisztíttatni.

Az ivóvíz tulajdonképpen csapadékvíz. A talajra hulló csapadék (eső, hó, jég, dér stb.) a levegő porát s mikroorganizmusait magába veszi. A talajra kerülve annak oldható anyagait és baktériumait felvéve szivarog tovább. Ha a talaj tiszta, s felvett anyagok nagyrésztől a talajrétegek szűrése általán

megszabadul. Ha azonban a talaj bomló, rothadó stb. anyagokkal tele van, a víz még szennyezettebb lesz. Ezért igen fontos kutakészítésnél tisztán helyet keresni a földnél arra, hogy a közelben szeméttalaj, trágyadomb stb. ne legyen, melyek szennyanagait a vizet fertőzhetik. Szűrés lakott helyeken célszerű mélyebb kutat ásni. Ezáltal meg van a lehetőség, hogy az első — esetleg szennyezett — talajvizet elhagyva tiszta vízhez juttunk. Városokban legelőszűrésű a vízszűrésű vizet vizet utján szűrés. Ez esetben a városban „kiváltó” (talajból, geológiai rétegből) származó tiszta víz csővezetékek jut a fogyasztóhoz.

A kutak nemcsak a talajon keresztül való fertőzésnek, hanem a földről való szennyezésnek is ki vannak téve. Különösen a nyitott vedres és főleg a magyar vidékekre jellemző gémes kutak. Ezeknél a szél, rovarok, madarak stb. szinte állandóan port, hulladékokat, szennyanagot, baktériumokat visznek a vízbe. Egészségügyi szempontból legelőszűrésű a furi, csöves és legkevésbé megfelelő gémeskut. Ezért kutakészítésnél igen fontos volna — a lehetőség szerint — a gémeskut mellőzése, vagy gondoskodni arról, hogy a kut anyira zárt és fedett legyen, hogy az ivóvízről egyáltalán ne szennyeződjék. Tapasztaltam néhány esetben, hogy a nyitott kutban pókhalál és madárfészek volt. A vízbe nemcsak a fészkek anyaga, hanem toltak, elpusztult rovarok, a madarak ürülék is bekerültek s bizony a gondatlan emberek fogyasztották e pisztok, gázmentes vizet.

Ime néhány esetben is látható, hogy mily fontos ügyelni a kutra. Legyenek az alkatrészek jók, a kutava hézagmentes. A kut bejárat vizzártatlan anyaggal (beton) kell beletelni. Fel is szokták a kut környékét feltölteni, hogy az esővíz ne a kutba, hanem a kútból folyjon el.

Nem tudom engedő hangsúlyozni, hogy egészségügyi szempontból mennyire fontos és szükséges az ivóvízzel, a kútból történő. Gondolni időnként tisztítani kell azt s ha a víz sárgás, roz-szíjű stb., szakértőkhöz, vegyészhez kell fordulni. Vizsgálatni kell néha a vizet; így ismerjük meg annak minőségét. Hiszen csak érdek az ember, hogy mi az, amit iszik. A jó ivóvíz hiánya is lehet okozója a merkeletlen alkoholfogyasztásnak.

Tekintve a magyarországi ivóvízkérdés elhanyagolt voltát, kezdtem foglalkozni a dunántúli ivóvízek kémiai vizsgálatával. Már több mint 1000 vizet elemeztem meg s az eredményt bizony szomorú. A vizeknek ugyanis csak mintegy 47 százaléka ajánlható ivásra. E munkám keretében Családunkról 10 vizet is vizsgáltam meg. E vizeket a külső tulajdonságok és a kémiai elemzés adatai szerint az alábbi 3 csoportba osztottam.

1) Ivásra használható: városi, főpolgári iskola és egy közút.

2) Ivásra feltétlenül (jobb hiányában) használható: közoktatási kutja.

3) Ivásra nem ajánlható: evang. iskola, földrajzi hivatal, r. k. elemi iskola, lény-polgári iskola, D. vendéglő, K. vendéglő kutvizet.

Megjegyzem, hogy a kifogásolt vizek használata nem artalmas feltételekkel az egészségre. A vizek elemzési adatai szerint a kutba sok szerves bomló, rothadó anyag s ezekből sok sok baktérium jutott, hogy esetleg az egészségre artalmas mikroorganizmusok is lehetnek a vízbe. Mindenesetre a kutba-oly tisztálatazások kerültek, amelyek a vizek használatát legalább a gazdaságosabbra teszik. Célszerű volna a kutakat alaposan kimeretni, kitisztíttatni, az alkatrészeket megmossatni, valamint gondosan utána nézni, hogy a kutak

hogyan fortosódhatnak. Természetesen legelőszörbő lenne a város vízszükségletét biztosító kőhidassal való...

Gondozzunk kutyáinkat, védjük azokat minden szenvedéstől. Ezáltal kevés gondtal és kis anyagi erővel saját jólétüket, legelőbb kőhidáinkat, egészségünket szolgáljuk.

1928. március 15-re.

Irta: Bárány Gyula, Szalkszentmarton.

A Kárpátok alján sajnos, forrong a nép... Nem halljátok... Az Ég kihídi szeszét... Dörög... Villám csattan, meg megrándul a föld... És a nemes, a gróf parasztot így köszönt: „Adásza köröges kezéd s add véle a szivedet, Szolga sorsodban én valed szenvedek! Aki ottunk volt, az megvető lögyintett, Szabadságunk romján arcul csapott minket!...

Ez az a negyvennyolc!... Rajongó nép ajkán, Élet hozó eszmék a Kárpátok alján: Egyenlőség hite, testvériség vágya S szabadság isteni örök imádása; Sok százados önkény teljes letételése, Rákóczi korának újra ébredése; Bocskay, Bethlen szív forró dobbanása S mindezekre Isten jobbajának áldása!...

Igy, ekkor hangzott a híres »Talpra magyar! S kardot fogott minden közös akaratral. Petőfi, Jókai, Kosuth és Vasváry, Igy lettek a világ megbamolt csodái! Igy, ekkor forrt egyé hazánk magyar népe, Rablanc helyett ekkor vett kardot kezébe: Szabadság zászlaját ekkor fojtá a szél, Magyar szabadságot ekkor folyott a vér!... Kárpátok hegyei, Erdélynek völgyei, Duna-Tisza köznek, Banatnak helyei! Meséljétek nekünk magyar vitézségről, Eget ostromoló harcias időről! Meséljétek el, hogy: mindent a hazáért, Etetőket, vérünket apánkért, anyánkért! Meséljétek el, hogy: vértől áztatott föld Az, amit a magyar apjától örökölt!...

Hadd fájjon, sajogjon, vezessen a szívünk, Hogy oly sok testvérünk nem jöhet közbünnül... Hadd szenvedjen lelkünk, hadd tépje a bánat, Hogy & most szolgálnak a rabló bandának! Lazadósó vérünk hadd egesse orcánk, Lázadozó vérünk hadd hozza el hozzánk, Dicső szép várt napját a nagy megtorlónak, Föltámadását a Nagymagyarországnak!...

Irodalom.

A Kisfaludy-Társaság a magyar irodalomért. Százszentötös klasszikus remekműveink 40 kötetes olcsó kiadása. Miért kell a klasszikusokat olcsón adni? Elismeréssel kell, hogy adzunk minden magyar, aki a maga éle nemzeti műveltségét fontosnak tartja, az irodalmi életünk vezető helyén álló Kisfaludy-Társaságnak azért a tereken erőfeszítésért, amelynek legújabb eredményeképp most egy paratlanul álló, jelentőségében, mindenképp fontos, nagyszabású könyvsorozat jelent meg.

MAGYAR KLASSZIKUSOK

a könyvsorozatnak a címe s negyven testet, előkelő díszrel kialakított kötetekben legjavat adja annak, ami klasszikus értéket a magyar irodalom multja megteremtett. Nem unt ismétlése az a régi klasszikus kiadványoknak, a kötetek kiválósága, sorozatba tömörítése, az egész akció, amelyet a Kisfaludy-Társaság a vállalkozásával kifejt, határozottabb és érdemesebb szempontokat érvényesít. A klasszikus magyar irodalom hagyományainak a fölvilágosztatása a cél, ami a vállalkozásban a Kisfaludy-Társaságot vezeti. A modern magyar irodalomtudomány legkiválóbb embereinek kellett

sorompóba állniok, hogy a könyvsorozat lét-rejében. Az ő irodalmi mértékek voltak és a biztos mérték, amellyel a magyar irodalom multjából kiválogatott az a hatalmas, minden betűjében értékes anyag, amely nemcsak az irodalom tudományos művelői érdekeit, de minden benne levő esztétikai érzékkel, minden emakai tényezővel a mai élet szerves része, ma is él, az örökké élők életével.

Kulturprogramunk szemből, méltánylandóbbat elképzelni sem lehet ennél a telt-nél, amit a Magyar Klasszikusok megjelentetése ma jelent. Mert furcsa tény, hogy egy-két költő művein kívül irodalmunk nagyjainak művei eddig alig alig voltak hozzáférhetőek a magyar középtársasági számára.

A magyar család könyve

3 pengő 70 fillérbe kerül

s e mellett az olcsóság mellett szép művészi egészvászonkötés, pehelykönyv finom papír, a kiadással megbízott Franklin Társulat szemet megrögzően olvégzett tipográfiai kiállításban teszik hozzáférhetővé mindenki számára e nagyjelentőségű gyűjteményt. A negyven kötet: beinduk a magyar irodalom száz esztendőjének remekművei. Káncsycsytól Páterfy Jenőig, Bersevácytól Vajda Jánosig; irodalmunk első költőcsapata az S irodalmunk multjának legnagyobb korát ma első irodalmunk legkiválóbbjeinek sora vezeti a magyar közönség elé. Klebelsberg Kunó gróf írta a sorozat előszavát s emellett oly elismert nagyságok, mint Ambrus Zoltán, Bersevácy Albert, Hevesi Sándor, Kosma Andor, Nagygyy László, Pinter Jenő, Rakosi Jenő, Rarus László, Ballasdr Deszd, Szűcs Karoly, Vargha Gyula, Vornovick írtak a bevezetésekkel egy-egy klasszikusunk elé, az ő nevük legpompább biztositék arra, hogy ebben a klasszikus kiadásban a magyar közönség örökérvényű értéket kap. A nagyjelentőségű irodalmi vállalkozás megindolásával alkalmunk volt

a Kisfaludy-Társaság egyik neves tagjával beszélni, aki a »Magyar Klasszikusok«-ról a következőkben adott fölvilágosítást: — A Kisfaludy-Társaság ezzel a kiadvánnyal legelőbb hívtátánának akar elöget tenni. Ma, amikor történetünk, irodalmunk multja ad a lelkeknek erőbilit, a magyar költészet, regényiraa, irodalmi esztétika azok évek legelőbb alkotásait gyűjtöttük egybe, hogy átadjuk őket a mai magyarságnak. De munkánkunk ez majdnem csak az indító oka volt. Ami vezetett minket az elsősorban az, hogy ezek a könyvek első könyvek legyenek, hogy elfussanak mindenkihez, hogy megismerhesse őket minden ember, aki közönséget érez a magyarsággal, az irodalommal s a költészet a műveltség nemcsak íres szót jelent, Perse, ezt a célnak csak egy érhetője el, ha a könyveket a lehető legminimálisabb áron bocsátjuk ki. Az olcsóság azonban nem lehet határyára a könyvek költő kiállításának: klasszikusaink paratlan értéke arra kötelez, hogy költő díszben is előkelő, szembonyörkődítők könyvek juttassunk a magyar olvasó kezébe. Az, amit ettől a vállalkozásunktól remélünk, az a magyar irodalom igazi megvilágosztatásai iránt mutatkozó érdeklődés renaissance-a. Ezért a nemes célért áldozatot is kellett hoznunk, nem vezethett más érdek, csak az irodalmi kultúra jól lefogott érdeke. Tudom, mert magam is látam, hogy a há-

legminimálisabb áron

bocsátjuk ki. Az olcsóság azonban nem lehet határyára a könyvek költő kiállításának: klasszikusaink paratlan értéke arra kötelez, hogy költő díszben is előkelő, szembonyörkődítők könyvek juttassunk a magyar olvasó kezébe. Az, amit ettől a vállalkozásunktól remélünk, az a magyar irodalom igazi megvilágosztatásai iránt mutatkozó érdeklődés renaissance-a. Ezért a nemes célért áldozatot is kellett hoznunk, nem vezethett más érdek, csak az irodalmi kultúra jól lefogott érdeke. Tudom, mert magam is látam, hogy a há-

boru befejezése óta keletkezett otthonokban, fiatal házasságoknál, új családoknál végtelenséggel meg a magyar klasszikusok. Nekik szólnak ezek a könyvek. Azt akarjuk, hogy egy használatos hiányozzanak a magyar irodalom klasszikus munkájának alkotásai. Az a negyven kötet, amit most kibocsátottunk a amelynek kiadásával, mint arra leghivatottabbat, a Franklin Társulatot distuk meg, a magyar irodalom száz évének legkiválóbb értékeit fogja egybe. Arany, Petőfi, Vorosmarly, Tompa többkötetes kiadása mellett a magyarság nagy szavúval válogatott remekműveit, Bersevácyt, a két Kisfaludyt, Kasincsyt, Kálcsell, regényirodalmunk nagyjainak Jókait, Kemény Zsigmondot, aztan irodalmi kritikáink nagy műveit, Gyulai, Bodlyt, Péterfy Jenőt s evők: együtt többi klasszikusainkat, Bajna Józsefet, Garayt, Cseveort, Kalona Józsefet, Madachot és gazdag válogatásban bemutatja a magyar népköltészet remekműveit. Azt hiszem, szebb ajándékot nem adhatott ennél a Kisfaludy-Társaság, oly ajándékot, amely ráadta az ő hagyományaira s amely ha benső értékeit pezzük, aktualis, mint minden olyan mű, amelynek értékei örökérvényűek.

Világ-szabadság. 1848—1928. március 15.

Kegyelmes Atyám, Istenem! E felvirradt nagy Ünnepeim, Fogadd hálás köszönetem, Azért a nagy jóságodért, Hogy engem semmi baj nem ért S most ís rendelsz mellem vezért. Vezérem Jézusom te vagy, Oh kérélek, engem el ne hagyj; Szent igéddelem velem maradj. Te vagy csupán a helyes út, Ki véled jár, a mennybe jut S nyer hervadatlan koszorút; Te taníts győzni a bűnön, Sorsom Véred békés öröm, Italom legyen bár öröm. Ha öröm, vagy bánat ér, Ajkamon buzgó háló kél S látend áldom, mint je tevé. Igy kezdem el én e napot S hogy légyen az megáldott: Uram, kísérjen szent karod. Igy fejezem be életemet, Szívem téged hisz és követ. Keresve mennyben egyhelyet, Hova szereteled vezet. Mégis azivem leghőbb vágya, Mielőtt koporsóm várna, E háromnak szabadsága: Szentegyházamnak s hazámnak S az ébredő nagy világnak, Mit is vitéz Horthy, Bethlen Ápolgatnak titkon, csendben, Áld meg őket Nagyrurista. Rothermere nemes lorddal: (Szemben az átkos poklokkal...) Szent hőseivé váljanak: Az ébredő nagy világnak S integer Magyarországnak!

MÓD LENÁRD.

Egy jókarban levő használt jégszekrény olcsón eladó Marosi Józsefnél Cellőmök, Baross-ucca 41

URAD TEJ
szponza
hó 15-16
Ais
Te
baralt-...
o'esobb,
mésék...
hate,
— épít...
masabb,
falainak
tetve,
szalekkel
ultafa
termék...
farag-
mentes
legalkal-
masabb,
etek 10-
falainak
kitűnő
Sághogy
lik.

Pály...
A ke...
ten...
munkálata...
Órlop...
vagy kemo...
talban
Vé...
délután 2...
Keme...

TAN...
63.
A Keleti...
Esténként...
kér...
és va...

ME...
Cell...
tőren (a... helyén)
PAPR...
ari, ill...
Mérték...
a leg...

Köz...
munká...
a legjel...
Javit...
Höl...
léshos egy...
óhajtanak,

Tágas üzlethelyiség május 1-ére kiadó. Cellőmök a Kossuth Lajos-uccában Bővebbet a kiadóhivatalban.

